

Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.1. Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri çözümleyebilme

Kolay

Ali; evde evlat, okulda öğrenci, izci kulübünde ise izci rolündedir.

Ali'nin dâhil olduğu gruplardan iki tanesini ve bu gruplardaki rollerini yazınız.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.1. Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri çözümleyebilme

Orta

Mert; ailesinde "Ağabey", okulunda "Sınıf Başkanı", izci kulübünde ise "Kulüp Lideri" rollerine sahiptir. Hafta sonu gerçekleşecek olan izci kampı sorumluluğu ile hasta kardeşine göz kulak olma görevi aynı güne denk gelmiştir. Mert, aynı gün sınıf başkanı olarak okuldaki geri dönüşüm projesinin haftalık duyurusunu da organize etmek zorundadır. Mert, birincil (aile) ve ikincil (okul, kulüp) gruplardaki rollerinin getirdiği sorumluluklar arasında bir rol çatışması yaşamaktadır.

Mert'in yaşadığı bu rol çatışmasını çözebilmesi için birincil ve ikincil gruplardaki sorumlulukların aciliyet durumu, toplumsal etkisi ve yetki devri imkânlarını dikkate alarak nasıl bir öncelik sıralaması yapması gerektiğini gerekçesiyle çözümleyiniz.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.1. Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri çözümleyebilme

Zor

Mehmet Ali, ortaokul 5. sınıf öğrencisi olmanın yanı sıra ailesinin en büyük çocuğudur. Hafta içi sabahları okuluna giderek 5-A sınıfında derslere katılan Mehmet Ali, sınıf öğretmenin rehberliğinde yürütülen "Yeşil Çevre Kulübü"nde başkanlık görevini yürütmektedir. Burada kulüp toplantılarını yönetmekte ve arkadaşları arasında görev dağılımı yapmaktadır. Hafta sonlarında ise mahallelerindeki amatör futbol takımının kalecisidir. Bir Cuma akşamı Mehmet Ali; ertesi gün aynı saat diliminde hem futbol takımının şampiyonluk maçının, hem kulüp başkanı olarak mahalle parkında düzenleyeceği fidan dikim etkinliğinin, hem de evde aniden rahatsızlanan küçük kardeşine göz kulak olma görevinin çakıştığını fark etmiştir. Mehmet Ali, dâhil olduğu gruplardaki rollerinin getirdiği sorumluluklar arasında bir rol çatışması yaşamaktadır.

a) Mehmet Ali'nin yer aldığı grupları ve bu gruplardaki rollerini metinden çıkararak yazınız.

b) Mehmet Ali'nin yaşadığı rol çatışmasını çözebilmesi için rolleri ve sorumlulukları arasındaki ilişkiyi göz önüne alarak nasıl bir öncelik sıralaması ve görev paylaşımı yapması gerektiğini gerekçesiyle çözümleyiniz.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.2. Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme

Kolay

Sınıfına farklı bir şehirden nakil olan arkadaşının şivesine ve giyim tarzına saygı duyan Selim, ona hemen sınıfı gezdirmiş ve uyum sağlamasına yardım etmiştir.

Selim'in arkadaşının kültürel özelliklerine saygı göstermesi, sınıftaki arkadaşlık ortamını nasıl etkilemiştir? Kısaca açıklayınız.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.2. Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme

Orta

Farklı coğrafyalardan yoğun göç alan bir mahallede, yerleşik halk ile yeni gelenler arasında başlangıçta giyim tarzı, mutfak kültürü ve konuşma şivelerindeki farklılıklar nedeniyle önyargılar oluşmuş ve mahallede gruplaşmalar yaşanmıştır. Mahalle muhtarlığı bu durumu aşmak için "Ortak Mutfak ve Kültür Evi" projesini başlatmıştır. Mahalleliler birbirlerinin yemeklerini yapıp geleneklerini tanıdıkça önyargıların yerini karşılıklı saygı ve dostluk almıştır.

Farklı kültürel özelliklere saygı gösterilmesinin ve kalıp yargıların kırılmasının; mahalledeki toplumsal uyum, güven ortamı ve birlikte yaşama kültürüne uzun vadeli etkilerini yorumlayınız.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.2. Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme

Zor

Tarihî İpek Yolu üzerinde bulunan ve farklı coğrafyalardan göç almış heterojen yapılı bir ilçede, farklı kültürel geleneklere sahip topluluklar yıllardır yan yana yaşamaktadır. İlçede her yıl düzenlenen geleneksel panayırda bazı gruplar kendi önyargıları sebebiyle farklı yörelere ait yemekleri, halk oyunlarını ve giyim tarzlarını eleştirmekte ve ortak alan kullanımında anlaşmazlıklar yaşamaktaydı. Bu durum kasabadaki sosyal bağların zayıflamasına ve mahalleler arasında gruplaşmalara yol açmıştı.

Yerel yönetim ve mahalle muhtarları, durumu düzeltmek amacıyla "Kültürlerarası Kardeşlik Projesi" başlatarak farklı geleneklerden temsilcilerin ortak stantlar açmasını ve birbirlerinin geleneksel yemeklerini birlikte hazırlamalarını sağladı. Zamanla ilçe halkı birbirinin kültürünü tanıdıkça önyargıların yerini merak, takdir ve dostluk aldı.

a) Metinde başlangıçta yaşanan anlaşmazlıkların ve toplumsal ayrışmanın temel sebebini kültürel kavramlar çerçevesinde açıklayınız.

b) Kültürel özelliklere saygı gösterilmesinin ve önyargıların kırılmasının ilçedeki birlikte yaşama kültürüne, toplumsal huzura ve aidiyet duygusuna olan etkisini metindeki dönüşümden hareketle yorumlayınız.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.3. Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katkı sağlayabilme

Kolay

Yardımlaşma ve dayanışma, toplumda insanların birbiriyle kaynaşmasını ve zor zamanların kolayca atlatılmasını sağlar.

Okulunuzda veya çevrenizde katılabileceğiniz bir yardımlaşma faaliyetine örnek veriniz.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.3. Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katkı sağlayabilme

Orta

Bir dağ köyündeki ilkokul öğrencilerinin kırtasiye ve kışlık giysi ihtiyacı olduğunu öğrenen 5. sınıf öğrencileri, okullarında "Kardeş Okul Dayanışma Kampanyası" başlatmıştır. Öğrenciler kendi imkânlarıyla topladıkları kitap ve kışlık giysileri özenle paketleyip köy okuluna ulaştırmışlardır.

a) Yapılan bu faaliyetin toplumsal birliğin sürdürülmesindeki önemini açıklayınız.

b) Siz de okulunuzda benzer bir yardımlaşma faaliyetine nasıl katkı sağlayabileceğinizi bir örnekle açıklayınız.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.3. Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katkı sağlayabilme

Zor

Ülkemizde meydana gelen şiddetli bir doğal afet sonrasında, afetten etkilenen bölgedeki insanların barınma, beslenme ve eğitim gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması için ülke genelinde geniş çaplı bir seferberlik başlatılmıştır. Bir ortaokulda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri, afetin ardından sadece anlık yardım toplamanın yeterli olmadığını; afetzedede çocukların moral ve motivasyonlarını artıracak, eğitim süreçlerinden kopmamalarını sağlayacak sürdürülebilir bir dayanışma projesine ihtiyaç olduğunu düşünmüşlerdir. Öğrenciler, öğretmenlerinin rehberliğinde "Oyuncaklı Kütüphane ve Mektup Kardeşliği" adını verdikleri bir dayanışma faaliyeti planlamışlardır.

a) Metinde bahsedilen türden nitelikli yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerinin, kriz dönemlerinde toplumsal birliğin ve millî beraberliğin korunmasındaki rolünü açıklayınız.

b) Siz de bu projeye benzer şekilde, toplumda dezavantajlı bir gruba (yaşlılar, engelliler, ihtiyaç sahibi öğrenciler vb.) yönelik sürdürülebilir bir yardımlaşma faaliyeti planlayınız. Planınızda faaliyetin adını, hedef kitlesini ve toplumsal birliğe sağlayacağı katkıyı belirtiniz.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.2.1. Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini algılayabilme

Kolay

Bir yerin dağlara, denizlere, komşu illere, ticaret ve ulaşım yollarına göre konumuna göreceli konum denir.

Yaşadığınız veya bildiğiniz bir ilin göreceli konumuna ait bir özelliğini yazınız.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.2.1. Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini algılayabilme

Orta

5. sınıf öğrencisi Mert, yaşadığı ili arkadaşına tanıtırken şu ifadeleri kullanmıştır: "Bizim ilimiz, önemli ticaret ve kara yollarının kesişim noktasında yer alır. Çevresinde verimli ovalar bulunur ve komşu illere kıyasla büyük bir liman kentine çok yakındır."

Mert'in belirttiği ifadelerden hareketle, yaşadığı ilin göreceli konumuna ait iki özelliği yazınız ve bu özelliklerin ilin ekonomik faaliyetlerine etkisini açıklayınız.

Öğrenme Çıktısı: SB.5.2.1. Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini algılayabilme

Zor

A ili, etrafı dağlarla çevrili karasal bir il olmasına rağmen; son yıllarda yapılan tüneller, hızlı tren hatları ve inşa edilen uluslararası lojistik merkezi sayesinde bölgesel bir ulaşım ve ticaret kavşağı hâline gelmiştir. A ilinin coğrafi konumu değişmediği hâlde, yaşanan bu gelişmeler ilin ekonomik değerini katlamıştır.

a) Metinden hareketle, ulaşım ve altyapı yatırımlarının bir ilin göreceli konumunu ve değerini nasıl değiştirebildiğini açıklayınız.

b) Deniz yolu taşımacılığının aksadığı küresel bir kriz durumunda, A ilinin göreceli konumunun sağladığı avantajları gerekçeleriyle açıklayınız.

Deniz yolunun aksadığı bir krizde, A ilinin sahip olduğu karayolu, demir yolu ve lojistik merkez